

CURRICULUM VITAE

Grzegorz Władysław Nowik
profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk humanistycznych

Praktyka i doświadczenie zawodowe

- od 2014 – profesor zwyczajny Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk;
2010–2014 – profesor nadzwyczajny Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk;
2010–2016 – pracownik naukowy Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku;
2007–2016 – wykładowca na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego;
2004–2009 – zastępca dyrektora Wojskowego Biura Badań Historycznych;
2000–2009 – redaktor naczelny kwartalnika „Przegląd Historyczno-Wojskowy”;
2000 – doradca Ministra Obrony Narodowej;
1992–2000 – zastępca dyrektora Biura Współpracy ze Społeczeństwem MON, główny specjalista w Departamencie Wychowania i Promocji Obronności MON;
1990–2009 – sekretarz i wiceprzewodniczący Komisji Symboliki Wojskowej MON;
1990–1992 – przewodniczący zespołu Tradycji Oręża Polskiego MON;
1986–1990 – starszy asystent w Pracowni Badania Okupacji Hitlerowskiej Instytutu Zachodniego w Poznaniu;
1983–1991 – nauczyciel – przewodnik po Polsce;
1979–1983 – doktorant w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk;

Wykształcenie i stopnie naukowe i zawodowe

- 2014 – profesor nauk humanistycznych, Rada Naukowa Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, na podstawie pracy: *Rozszyfrowano „Rewolucję”... Polski radiowywiad podczas wojny z bolszewicką Rosją 1918–1920*, Warszawa 2010;
2007 – doktor habilitowany historii, Rada Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, praca habilitacyjna: *Zanim złamano „Enigmę”... Polski radiowywiad podczas wojny z bolszewicką Rosją 1918–1920*, Warszawa 2004–2005;
2000 – doktor nauk humanistycznych w specjalności historia najnowsza, Rada Naukowa Wojskowego Instytut Historycznego Akademii Obrony Narodowej, praca doktorska: *Okręg Szarych Szeregów Warszawa–Praga 1939–1944*;
1979 – magister historii, Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, praca magisterska: *Geneza i powstanie Koła Instruktorskiego im. Mieczysława Bema 1926–1931*.
1974 – matura i dyplom technika poligrafa, Technikum Poligraficzne w Warszawie

Dorobek naukowy

7 książek autorskich, kilkanaście książek zespołowych, kilkanaście tomów wyborów dokumentów źródłowych, kilkaset artykułów, not, biogramów, recenzji (łącznie ponad 350 publikacji), w tym w języku angielskim i rosyjskim;

Nagrody za pracę naukową

Nagroda im. prof. Jerzego Łojka (2002),
Nagroda KLIO (dwukrotnie 2002 i 2005),
Nagroda Varsavianów (2002),

Nagroda „Buzdygan” MON i Redakcji tygodnika „Polska Zbrojna” (1993);
Nagroda Dyrektora IH PAN (1983),
Nagroda GK ZHP (1979),
Nagroda Miesięcznika „Harcerstwo” (1979),

Działalność społeczna

od 2003 – Komisja Historyczna ZHR;
od 2003 – Komisja Historyczna Stowarzyszenia Szarych Szeregów;
2002–2004 – Komisja Historyczna Światowego Związku Żołnierzy AK;
od 1994 r. – Komitet Organizacyjny Konkursu i Komitetu Główny Olimpiady Historycznej „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego”, v-ce Przewodniczący i Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej;
od 1993 r. – Towarzystwo Przyjaciół Zalesia Górnego, członek;
1990–2009 – Kapituła Orderu Wojennego Virtuti Militari, współpracownik i konsultant historyczny;
1980–1982 – Niezależne Wydawnictwo Harcerskie, redaktor, drukarz;
1980–1989 – NSZZ „Solidarność”, członek;
1980–1990 – Komisja Środowiskowa Szarych Szeregów przy Archiwum Państwowym M.St. Warszawy;
od 1980 r. – Polskie Towarzystwo Historyczne, sekretarz sekcji historii najnowszej – 2 kadencje;
od 1989 r. – Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, harcmistrz, członek Zarządu Okręgu mazowieckiego, Rady Naczelnej, Przewodniczący ZHR;
1963–1989 – Związek Harcerstwa Polskiego, harcmistrz, członek Rady Naczelnej ZHP;

Kwerendy naukowe zagraniczne

1987–1990 – Londyn
2009 – Londyn
2010 – Wilno
2012 – Moskwa

Bibliografia prac

1982

– recenzja: *Do „Materiałów do chronologii historii harcerstwa” Michała Haykowskiego niezbędnych poprawek i uzupełnień kilka słów*, (współautor z Marianem Miszczukiem), w: „Harcerstwo” 1982, nr 7, s. 21–23;

– materiał recenzyjny: *Poprawki i uzupełnienia do Zeszytów I – VI (do dnia 31 VIII 1939 r.) „Materiałów do chronologii i historii harcerstwa”*, (współautor z Marianem Miszczukiem) w: „Harcerstwo” 1982, Nr 7 s. 22–28;

– materiał recenzyjny: *Poprawki i uzupełnienia do Zeszytów I – VI (do dnia 31 VIII 1939 r.) „Materiałów do chronologii i historii harcerstwa”*, (współautor z Marianem Miszczukiem) w: „Harcerstwo” 1982, Nr 8, s. 23–32;

1983

– monografia: *Zarys Dziejów 22 Szczepu „Watra” im. Hm Kazimierza Skorupki 1915–1983*, (współautor i redaktor naukowy), aneksy, mapy, wyd. Zespół Historyczny GK ZHP, Warszawa 1983, ss. 142;

– materiał recenzyjny: *Poprawki i uzupełnienia do Zeszytów I – VI (do dnia 31 VIII 1939 r.) „Materiałów do chronologii i historii harcerstwa”*, (współautor z Marianem Miszczukiem) w: „Harcerstwo” 1983, Nr 1, s. 19–26;

– materiał recenzyjny: *Poprawki i uzupełnienia do Zeszytów I – VI (do dnia 31 VIII 1939 r.) „Materiałów do chronologii i historii harcerstwa”*, (współautor z Marianem Miszczukiem) w: „Harcerstwo” 1983, Nr 2, s. 21–28;

– materiał recenzyjny: *Poprawki i uzupełnienia do Zeszytów I – VI (do dnia 31 VIII 1939 r.) „Materiałów do chronologii i historii harcerstwa”*, (współautor z Marianem Miszczukiem) w: „Harcerstwo” 1983, Nr 3, s. 23–28;

– biogram: **Juliusz Dąbrowski**, w posłowie do książki: *Harce zimowe w polu*, wyd. Zespół Historyczny GK ZHP, Warszawa 1983, 45–48;

1984

– artykuł: *Sztandar* (historia konspiracyjnego sztandaru 400 Drużyny Bojowych Szkół Szarych Szeregów w Warszawie na Pradze), w: *Zawatarnik – jednodniówka z okazji wręczenia sztandaru...*, (współautor z Eugeniuszem Wójcikiem), Warszawa 1984, s. 1–14;

– recenzja: **Tomasz Szarota: Stefan Rowecki „Grot”**, PWN Warszawa 1983, w: „Kwartalnik Historyczny” 1984, nr 3, s. 623–628;

– materiał recenzyjny: *Poprawki i uzupełnienia do Zeszytów VI – XII (lata 1939–1942.) „Materiałów do chronologii i historii harcerstwa”*, w: „Harcerstwo” 1984, Nr 5, s. 28–32;

1985

– *Wstęp* (historyczny) do książki: Juliusza Dąbrowskiego i Tadeusza Kwiatkowskiego: *Jeden trudny rok*, Warszawa 1985, s. 5–21;

1986

– biogram: **Kazimierz Skibniewski**, w: Polski Słownik Biograficzny, t. XXXVIII, z. 1, s. 142–143;

– biogram: **Kazimierz Skorupka**, w: Polski Słownik Biograficzny, t. XXXVIII, z. 2, s. 277–278;

– recenzja: **Maria Mioduchowska: Centralny Związek Młodzieży Wiejskiej 1912–1928**, (LSW Warszawa 1984) w: „Kwartalnik Historyczny” 1986, nr 2, s. 554–561;

1987

– artykuł: *Wychowanie religijne w harcerstwie 1909–1939*, w: „Chrześcijanin w świecie”, (numer: *Z genezy harcerstwa polskiego*), Zeszyty ODISS Nr 2/175, Warszawa 1987, s. 2–49;

1988

– 58 haseł historycznych: (*Biuro Skautów Słowiańskich, Chorągwie Harcerzy: Białostocka, Gdańska, Kielecka, Krakowska, Kresowa, Dolno-Śląska, Lubelska, Lwowska, Łódzka, Mazowiecka, Morska, Płocka, Poleska, Pomorska, Radomska, Śląska, Śląsko-Dąbrowska, Zachodnio-Pomorska, Warszawska, Warmińsko-Mazurska, Wołyńska, Wileńska, Wielkopolska, Zagłębiowska, Dąbrowski Juliusz, Główna Kwatera Skautowa na Rzeszę Niemiecką, Grażyński Michał, Haszomer Hacair, Honorowi Harcerze Rzeczypospolitej, Kapelani, Koło Instruktorów im. Mieczysława Bema, Gromada Jezów im. T.T. Jeża Miłkowskiego, Krąg Św. Jerzego, Naczelna Komenda Skautowa (I, II, III), Naczelna Komenda ZHP (I, II), Naczelnictwo Harcerstwa w Państwie Rosyjskim, Naczelny Inspektorat Harcerstwa Polskiego, Obwód ZHP, Okręg ZHP, Oddział ZHP, Ofensywa harcerska, Pogotowie Harcerki, Pogotowie Harcerzy, Pogotowie Młodzieży, Polska Organizacja Skautowa, Protektor ZHP, Towarzystwo Skautów Opolskich, Trzyletni Wyścig Pracy, Ukraiński Płastowyj Uład, Wigry (batalion, kursy, organizacja), Wolne Harcerstwo, Wydział*

Wojskowy Naczelny Inspektorat Harcerstwa Polskiego, Związek Skautek Polskich, ZHP w Czechosłowacji, ZHP w Niemczech) w: **Leksykon harcerstwa**, Warszawa 1988;

1989

– recenzja: **Stanisław Broniewski: Florian Marciniak – Naczelnik Szarych Szeregów**, (PWN Warszawa, 1988), w: „Ład” 1989 (12 III 1989), Nr 11, s. 7–8;

– hasła: *Harcerstwo, hm. RP Falkowska Jadwiga, hm. Dąbrowski Juliusz, hm. Kamiński Aleksander, hm. Marciniak Florian, hm RP Mauersberger Jan, Koło Instruktorów im. Mieczysława Bema, Bojowe Szkoły, Grupy Szturmowe, hm. Jankowski Czesław, hm. Dehnel Władysław, hm. Ludwik Władysław, hm. Mittak Henryk, hm. Gronostajska Jadwiga, hm. Łapińska Jadwiga, hm. Lindner Jadwiga, hm. Martynowicz Maria, Zawisza*, w: **Encyklopedia Warszawy**, Warszawa 1989, (wyd. II);

1991

– album (współautor): *Józef Piłsudski, Komendant – Naczelnik Państwa – Pierwszy Marszałek Polski*, indeks osobowy; ss. 240; wyd. I – Londyn **1991**), wyd. II – Paryż **1993**, wyd. III – Warszawa **2007**, wyd. IV – Warszawa **2014**.

1992

– wstęp: **Rodowód 2 Pułku Piechoty Legionów**, w (książce Stanisława Wyrzyckiego): **2 Pułk Piechoty Legionów**, Pruszków 1992, s. 3–10;

1993

– artykuł: **Harcerstwo**, (redakcja naukowa i współautor: wraz z Waławem Błażejewskim fragmentu dotyczącego lat 1918–1939, ze Stanisławem Broniewskim fragmentu dotyczącego lat 1939–1945, autor fragmentu dotyczącego lat 1944–1990) w: **Encyklopedia Katolicka**, t. 6, Lublin 1993, s. 550–557;

1994

– monografia: **4 Dywizja Piechoty – 4 Dywizja Zmechanizowana 1808–1994**, (redakcja naukowa wspólnie z prof. Tadeuszem Rawskim, opracowanie map, schematów i indeksów), Warszawa 1994, ss. 215;

– rozdział: **4 Dywizja Piechoty 1921–1939**, w monografii: **4 Dywizja Piechoty – 4 Dywizja Zmechanizowana 1808–1994**, Warszawa **1994**, s. 84–97;

– rozdział: **4 Dywizja Zmechanizowana 1945–1994**, w monografii: **4 Dywizja Piechoty – 4 Dywizja Zmechanizowana 1808–1994**, Warszawa **1994**, s. 158–179;

– artykuł: **Założenia powszechnego systemu edukacji obywatelskiej, wychowania fizycznego i przysposobienia obronnego (wojskowego) młodzieży**, w: „Informator Biura Współpracy ze Stowarzyszeniami MON” Nr 1, Warszawa **1994**, s. 18–23;

1996

– artykuł: **Z doświadczeń tworzenia powszechnego systemu przygotowania społeczeństwa do obrony w II Rzeczypospolitej**, cz. I – **Wydział Przysposobienia Rezerw Oddziału III B. Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (1921–1926)**, w: „Informator Biura Współpracy ze Stowarzyszeniami”, Nr 3, Warszawa **1996**, s. 5–13;

– tom dokumentów: **Bitwa Niemeńska 29 VIII–18 X 1920. Dokumenty operacyjne, część I (29 VIII–19 IX)**, (współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa 1997, ss. 648;

1997

– komunikat: *Seminarium w Strausbergu – Czy powstanie w Polsce „Związek Rezerwistów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej”*, w: Informator Biura Współpracy ze Stowarzyszeniami MON” Nr 4, Warszawa 1997, s. 7–12;

– komunikat: *Konferencja w sprawie powstania stowarzyszeń oficerów rezerwy zorganizowana w Departamencie Społeczno-Wychowawczym MON 12 XII 1996 r.*, w: Informator Biura Współpracy ze Społeczeństwem MON” Nr 5, Warszawa 1997, s. 5–13;

1999

– tom dokumentów: *Bitwa Niemeńska 29 VIII–18 X 1920. Dokumenty operacyjne, część II (20 IX–18 X)*, (współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa 1999, ss. 1056;

– tom dokumentów: *O niepodległą i granice. Komunikaty Oddziału III Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego 1919–1921*, (współautor opracowania geograficznego i merytorycznego struktur wojskowych, autor indeksów: geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa–Pułtusk 1999, ss. 980;

– tom dokumentów: *Harcerska antologia papieska*, (współautor wyboru i opracowania wraz z prof. dr hab. Marianem Markiem Drozdowskim, ks. hm Zdzisławem Peszkowskim), Warszawa 1999, ss. 280;

2000–2009

redaktor naczelny kwartalnika: „Przegląd Historyczno-Wojskowy”,

– 40 numerów czasopisma;

– 4 numery specjalne (2001–2004) – reedycja „*Biuletyn Informacyjny*” KG AK 1940–1945, (opracowanie i redakcja naukowa, przypisy):

– cz. I – *Przedruk roczników 1940–1941*, Warszawa 2001, numer specjalny 190, ss. 762;

– cz. II – *Przedruk roczników 1942–1943*, Warszawa 2002, numer specjalny 195, ss. 898;

– cz. III – *Przedruk roczników 1944 (Konspiracja)*, Warszawa 2003, numer specjalny 200, ss. 596;

– cz. IV – *Przedruk roczników 1944–1945 (Powstanie Warszawskie i konspiracja)*, Warszawa 2004, numer specjalny 205, ss. 650;

– 4 specjalne numery monograficzne:

– *W 100 rocznicę urodzin Mariana Rejewskiego*, wyd. w jęz. polskim i angielskim; Warszawa 2005, ss. 240;

– *Rok 1956 w Polsce i na Węgrzech*, Warszawa 2006, ss. 208;

– *Armia i Państwo – w 140 rocznicę urodzin Józefa Piłsudskiego 1867–2007*, Warszawa 2007, ss. 170;

– *Militarne aspekty odrodzenia Rzeczypospolitej 1918–2008*, Warszawa 2008, ss. 244;

2000

– materiał źródłowy: *Dziennik 2 kompanii IV baonu kolejowego z 1920 r.*, (wstęp i opracowanie), w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2000, Nr 1, s. 121–162;

2001

– wprowadzenie do reedycji: „*Biuletyn Informacyjny*” KG AK 1940–1945, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, cz. I, *Przedruk roczników 1940–1941*, Warszawa 2001, numer specjalny 190, s. 5–7;

- artykuł: *Kwatera Główna (Sztab Ścisły) Naczelnego Wodza podczas Bitwy Niemeńskiej (20 września – 10 października 1920 r.)*, w: (praca zbiorowa) *Rok 1920 z perspektywy osiemdziesięciolecia*, Warszawa 2001, s. 69–74;
- artykuł: *Praskie „Szare Szeregi” w „Wawrze”*, w: „Przegląd Historyczno Wojskowy” Warszawa 2001, Nr 1, s. 34–56;
- wstęp i opracowanie naukowe: *Relacja Bronisława Pietraszewskiego z lat służby w I Korpusie Wschodnim i Komendzie Naczelnej POW na Białorusi*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2001, Nr 4, s. 93–125;
- artykuł: *Powołanie Rady Naukowej „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2001, Nr 2, s. 5–8;
- rozdział: *Edukacja obronna w stowarzyszeniach społecznych*, w: (praca zbiorowa pod red. prof. Jerzego Kunikowskiego) *Przygotowanie obronne społeczeństwa*, Warszawa 2001, s. 173–194;

2002

- wprowadzenie do reedycji: „*Biuletyn Informacyjny*” *KG AK 1940–1945*, w: „Przeglądu Historyczno-Wojskowy”, cz. II, *Przedruk roczników 1942–1943*, Warszawa 2002, numer specjalny 195, s. 767–772;
- tom dokumentów: *Bitwa Lwowska 25 VII–18 X 1920. Dokumenty operacyjne, część I (25 VII–5 VIII)*, (praca zbiorowa – współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa 2002, s. 1144;
- monografia: *Straż nad Wisłą, Okręg Szarych Szeregów Warszawa–Praga 1939–1944*, wstęp: prof. Tomasz Strzembosz, ok. 1500 fotografii, struktury organizacyjne, mapy i szkice, biogramy 5 komendantów okręgów, lista strat, indeksy rozwinięte: osobowy i jednostek organizacyjnych;
- t. I – *Okręg Szarych Szeregów Warszawa – Praga 1939–1942*, Warszawa 2001–2002, s. 512;
- t. II – *Hufce Grup Szturmowych, Bojowych Szkół i Zawiszy na Pradze 1942–1944*, Warszawa 2001–2002, s. 532;
- t. III – *Blok „Bazylika” Okręg Szarych Szeregów Warszawa – Praga 1944*, Warszawa 2001–2002; s. 690;
- hasła: *Bydlin–Krzywopłoty, Dęblin–Mińsk Mazowiecki, Konary, Laski–Anielin, Pakosław, Tarłów*, w: *Dzieje oręża polskiego na tablicach Grobu Nieznanego Żołnierza*, (praca zbiorowa pod red. prof. Wiesława Wysockiego), Warszawa 2002, s. 158–160, 162–163, 170–171, 174, 248–249,
- recenzja: *Lesław Bartelski, Warszawskie Termopile – Praga*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2002, Nr 2, s. 165–176;

2003

- wprowadzenia do reedycji: „*Biuletyn Informacyjny*” *KG AK 1940–1945*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, cz. III, *Przedruk roczników 1944 (Konspiracja)*, Warszawa 2003, numer specjalny 200, s. 1567–1574;
- wstęp i opracowanie naukowe: *Relacja* [plut. Kazimierza Jędrycha, szefa kompanii Baonu KOP Ludwikowo] *Szlak bojowy z Ludwikowa do Wytyczna*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2003, Nr 1, s. 137–155;

2004

- wprowadzenia do reedycji: „*Biuletyn Informacyjny*” *KG AK 1940–1945*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, cz. IV, *Przedruk roczników 1944–1945 (Powstanie Warszawskie i konspiracja)*, Warszawa 2004, numer specjalny 205, s. 2161–2163, 2179–2182;
- rozdział: *Władysław Sikorski w wojnie o niepodległość i granice Rzeczypospolitej w latach 1918–1920*, w: *General Władysław Sikorski. Szkice Historyczne w 60 rocznicę śmierci* (praca zbiorowa pod red. dr Zbigniewa Moszumańskiego i dr hab. Janusza Zuziaka), Toruń 2004, s. 33–74;
- rozdział: *Powstanie Sejneńskie*, w: *Wileńszczyzna w dziejach militarnych Polski w XX wieku (wybrane zagadnienia)*, (praca zbiorowa pod red. dr Zbigniewa Moszumańskiego i dr Antoniego Nawrockiego), Piotrków Trybunalski 2004, s. 113–130;
- artykuł: *Polski radiowywiad podczas wojny z bolszewicką Rosją*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2004, Nr 2, s. 35–92;
- artykuł: *Operacyjne wykorzystanie radio-wywiadu od stycznia do marca 1920 r.*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2004, Nr 4; s. 5–46;
- biogram: *Plk dr Apoloniusz Zawilski*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2004, Nr 3, s. 324–332;
- wprowadzenie do publikacji materiałów z konferencji naukowej: *Podstawowe pojęcia historii wojskowej (wojskowości)*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2004, Nr 1, s. 137–138;

2005

- monografia: *Zanim złamano „Enigmę”... Polski radiowywiad podczas wojny z bolszewicką Rosją 1918–1920*, Warszawa 2005, ss. 1066, ok. 200 fotografii, mapy, tabele, szkice, aneksy, indeksy: osobowy, geograficzny i rzeczowy;
- rozdział: *Polski radiowywiad w latach 1918–1920*, w: (praca zbiorowa:) *Marian Rejewski 1905–1980. Życie Enigmę pisane*, Bydgoszcz 2005, s. 141–168;
- rozdział: *Polish Radio Intelligence in the Years 1918–1920*, w: *Marian Rejewski 1905–1980. Living with the Enigma secret*, Bydgoszcz 2005, s. 143–168;
- artykuł: *Radiotelegrafia i radiowywiad w armii austro-węgierskiej przed wybuchem I wojny światowej i w pierwszych jej latach*, w: „Rocznik Przemyski” Przemysł 2005, t. XLI, z. 1., s. 113–134;
- biogramy: *Wiktor Szeliński ps. „Andrzej Pol”, Władysław Wierzbowski, Zygmunt Wierzbowski*, do Polskiego Słownika Biograficznego, (złożone do druku);
- artykuł recenzyjny – *Polemika z książką Lesława Patelskiego: „Gen. Tadeusz Jordan-Rozwadowski”*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2005, Nr 3, s. 173–196;

2006

- tom dokumentów: *Bitwa Lwowska 25 VII–18 X 1920. Dokumenty operacyjne, część II (5 VIII–4 IX)*, (współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), 3 mapy terenu działania, Warszawa 2006, s. 818;
- monografia: *Święto Podchorążych Wojska Polskiego*, Warszawa 2006, ss. 112, 48 fotografii;
- artykuł: *Polsko-rosyjska wojna w eterze 1919–1920*, w: (pracy zbiorowej pod red. Janusza Odziemkowskiego) *Bitwa Warszawska 1920 r. w obronie niepodległości*, Warszawa 2005-2006, s. 7–44;
- rozdział: *General Władysław Sikorski w latach walki o polski miecz oraz o Niepodległość i granice Rzeczypospolitej 1908–1921*, w: (praca zbiorowa) *General Sikorski – dowódca i mąż stanu*, Warszawa 2006, s. 7–30;

– artykuły i hasła w: *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego (WIEP)*:

Praga przyczółki mostowe, w: (WIEP), t. I, Warszawa 2005–2006, s. 477;

Praga Obwód VI, WIEP, s. 485–489;

Praga Rejon I, (WIEP), s. 477–479;

Praga Rejon II, (WIEP), s. 479–480;

Praga Rejon III, WIEP, s. 480–481;

Praga Rejon IV, WIEP, s. 481–482;

Praga Rejon V, WIEP, s. 482–485;

2007

– artykuły i hasła w: *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego (WIEP)*, t. II, Warszawa 2007:

– *Harcerskie organizacje w Powstaniu Warszawskim*, s. 98–99;

– *Harcerstwo Polskie (Narodowe) w Powstaniu Warszawskim (WIEP)*, s. 99–100;

– *Szare Szeregi w Powstaniu Warszawskim (WIEP)*, s. 358–368;

– artykuł: „*Cud nad Wisłą*” czy „*Cud nad Łydynią*” i „*Cud nad Wieprzem*”. *Z dziejów polskiego radiowywiadu podczas Bitwy Warszawskiej*, „*Studia i Materiały do Historii Wojskowości*” 2007, t. XLIV, s. 167–2008;

– artykuł: *Wódz Naczelny w operacjach na Ukrainie i Białorusi w kwietniu i maju 1920 r.*, w: „*Przegląd Historyczno-Wojskowy*” 2007, Nr 5, s. 77–96;

– materiał źródłowy: *Józefa Piłsudskiego konspekt dziejów powstania 1863–1864, przygotowany w 1913 r. na konkurs Polskiego Towarzystwa Historycznego we Lwowie* (wprowadzenie i opracowanie naukowe Grzegorz Nowik), w: „*Przegląd Historyczno-Wojskowy*” Warszawa 2007, Nr 5, s. 145–166;

2008

– biografia: *Ósmy ułan „Beliny” – General brygady Józef Marian Smoleński*, Warszawa 2008, ss. 768, ok. 100 fotografii, mapy, szkice, schematy, indeksy: osobowy i geograficzny;

– rozdział: *Wina i odpowiedzialność*, w: (pracy zbiorowej) *Sprawa Katyń*, Warszawa 2008, s. 147–156; Warszawa 2009 (II wydanie poprawione i uzupełnione), s. 147–156;

– omówienie dyskusji w WBBH: *Film Andrzeja Wajdy „Katyń”, jako forma przekazu historycznego*, w: „*Zeszyty Katyńskie*” z. 23, Warszawa, 2008, s. 188–202;

– rozdział: *Skauting polski na Litwie 1911–1921*, w: Antoni Wasilewski, *Zarys dziejów Wileńskiej Chorągwi Harcerzy, Czarna Trzynastka Wileńska*, Warszawa 2008, s. 257–268;

– artykuł: *O Polskę i Europę. Znaczenie zwycięstwa w wojnie 1920 r.*; „*Przegląd Historyczno-Wojskowy*” 2008, nr 5, s. 147–162;

2009

– tom dokumentów: *Bitwa Lwowska i Zamojska. Dokumenty operacyjne, (21 VIII – 4 IX 1920 r.)*, (współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa 2009, s. 1186;

– artykuł: *Oficerowie wojny 1920 r. w grobach katyńskich*, w: „*Zeszyty Katyńskie*” z. 24, *Zbrodnia Katyńska, naród, państwo, rodzina*, Warszawa 2009, s. 139–175;

– artykuł: *Współdziałanie czy Współzawodnictwo rosyjskich frontów Zachodniego i Południowo-Zachodniego latem 1920 r.*, w: „*Przegląd Historyczno-Wojskowy*” 2009, Nr 2, s. 45–75;

2010

– monografia: *Zanim z łamano „ENIGMĘ” ... Rozszyfrowano „REWOLUCJĘ” ... Polski radiowywiad podczas wojny z bolszewicką Rosją 1918–1920, cz. 2*, Warszawa 2010, ss. 1408, ok. 60 fotografii, mapy, szkice, schematy, indeksy: rzeczowy, osobowy, geograficzny;

– artykuł: *Proces w Charkowie. Motyw i okoliczności zbrodni – fundamentem kłamstwa katyńskiego*, w: „Zeszyty Katyńskie” Nr 25, *Zbrodnia katyńska – kryzys prawdy 1942–2010*, Warszawa 2010, Nr 25, s. 96–105 (1 ark. autorski);

– *Dywersja radiotelegraficzna podczas Bitwy Warszawskiej*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2010, Nr 2(231), s. 7–42; (2,5 arkusza autorskiego);

– artykuł: *Józefa Piłsudskiego sposób prowadzenia wojny na Wschodzie oraz zwycięstwa w Bitwie Warszawskiej*, [w:] *Wojna polsko-rosyjska 1919–1920 z perspektywy 90-lecia* (pod redakcją naukową Jeremiasza Slipca i Tomasza Kośmidera), Warszawa 2010, Akademia Obrony Narodowej, s. 114–155;

– artykuł: *Polish Radio Intelligence 1918-1920: Austro-Hungarian, Russian and German Empires Heritage* by Grzegorz Nowik, [w:] *End of Empires: Challenges to security and statehood in flux* (edited by The Euro-Atlantic Conflict Studies Working Group; dr Harold E. Raught Jr., compiled by dr Sergin Iosipescu and Carmen Rijnovenu), Bucharest, Institute for Political Studies of Defence and Military History in Romania 2010, s. 57–70;

2011

– monografia: *Wojna światów – 1920 – Bitwa Warszawska*, Poznań 2011, ss. 250, mapy, ok. 300 ilustracji, bibliografia;

2012

– rozdział: *Polsko-rosyjska wojna informacyjna w latach 1918–1920*, w pracy zbiorowej: *Traktat Ryski w historii Europy, rola, znaczenie, interpretacje*, (pod red. Sławomira Dębskiego), wyd. w języku polskim i rosyjskim, „Centrum polsko-rosyjskiego dialogu i porozumienia”, Warszawa 2012, ss. 30 (1,5 arkusza autorskiego);

– artykuł: *Gry wywiadowcze i operacyjne – między Bitwą Warszawską, Niemeńską i Wołyńsko-Podolską, wrzesień 1920 r.*, „Wrocławskie studia do historii wojskowości”, t. 3, Wrocław 2012 (2 arkusze autorskie);

2013

– rozdział: *Wywiad bolszewickiej Rosji w Polsce i rola Biura Szyfrów w zwalczaniu sowieckiego szpiegostwa w latach 1918–1921*, w pracy zbiorowej: *Kontrwywiad II RP (1914) 1918–1945 (1948)*, t. I, Warszawa 2013, s. 55–100 (5 arkuszy autorskich);

– artykuł: *Józef Piłsudski i Lwów*, w: „Dialog Dwoch Kultur 2013”, R. VIII, z. 1–2, s. 220–230.

2014

– tom dokumentów: *Bitwa Wołyńsko-Podolska. Dokumenty operacyjne, (5 IX – 21 X 1920 r.)*, (współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa 2014, s. 1436;

– artykuł: *Twórczość Juliusza Słowackiego jako inspiracja wizji i myśli politycznej Józefa Piłsudskiego*, w: „Dialog Dwoch Kultur 2014”, R. IX, z. 1, s. 93–108.

2015

– biogramy w: *Słownik polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki*, Warszawa 2015, Instytut Historii Nauki PAN

– *Jan Kowalewski*, t. II, s. 277–279;

– *Marian Rejewski*, t. t. III, s. 412–413;

– *Jerzy Różycki*, t. III, s. 464–465;

– *Henryk Zygański*, t. IV, s. 507–508.

– artykuł: *Ukraina w koncepcjach geopolitycznych Józefa Piłsudskiego*, cz. I, w: „Dialog Dwóch Kultur 2015”, R. X, z. 1, s. 149–162.

2016

– tom dokumentów: *Bitwa o Ukrainę. Dokumenty operacyjne, (1 I – 24 VII 1920 r.)*, cz. I (1 I– 11 V 1920), (współautor wyboru i opracowania dokumentów; współautor wstępu i zakończenia, współautor autor indeksów: osobowego, geograficznego i jednostek wojskowych), Warszawa 2016, s. 1504;

– tom dokumentów: *Dwa Bratanki. Dokumenty i materiały do stosunków polsko-węgierskich 1918–1920*, (redakcja naukowa i wstęp tomu dokumentów, współautor indeksów osobowego i geograficznego): NDAP Warszawa 2016, ss. 762.

Publikacje o charakterze popularno-naukowym

1986

– artykuł: *70 lat Szkoły Podstawowej Nr 60*, w: „Stolica” 1986, Nr 48 (30 XI 1986), s. 15–16;

1987

– artykuł: *Z dziejów harcerstwa na Pradze i Grochowie, cz. I 1915–1944*, wyd. Zespół Historyczny GK ZHP, Warszawa 1987, ss. 40;

– rozdział: *Rodzicom o harcerstwie*, w: (pracy zbiorowej) *50 tajemnic o naszych dzieciach*, IWZZ Warszawa 1987, s. 239–246;

1988

– artykuł: *Z dziejów harcerstwa na Pradze i Grochowie, cz. II 1944–1961*, wyd. Zespół Historyczny GK ZHP, Warszawa 1988, ss. 40;

1989

– artykuł: *Wywiad z generałem Klemensem Rudnickim, w 75 rocznicę Złotu Skautowego w Birmingham*, w: „Ład” 1989 (20 XI 1989), Nr 47;

1990

– artykuł: *Saga rodu Skorupków*, w „Tydzień Polski” Londyn 1990, Nr 33, s. 1-3;

1991

– album: *Harcerskie spotkania z Ojcem Świętym 1925–1991*, (współautor z ks. Zdzisławem Peszkowskim), Warszawa 1991, ss. 138;

1995

– artykuł: *Z dziejów harcerstwa na Pradze i Grochowie, 1944–1947*, w: „Biuletyn Historyczny Chorągwi Stołecznej ZHP”, Warszawa 1995, ss. 24;

– artykuł: *Hufiec harcerzy Warszawa–Grochów, 1947–1950*, w: „Biuletyn Historyczny Chorągwi Stołecznej ZHP”, Warszawa 1995, ss. 16;

2000

– artykuł: *Mogiła Harcerzy Szarych Szeregów*, w: (praca zbiorowa) *Zalesie Górne 1930–2000, wspomnienia, fotografie, dokumenty*, wyd. Stowarzyszenie Przyjaciół Zalesia Górnego 2000, s. 177–200;

2001

– komunikat: *Ogólnopolski Konkurs Historyczny „Losy żołnierza i dzieje oręza polskiego...”*, w: „Przegląd Historyczno-Wojskowy” Warszawa 2001, Nr 2, s. 175-180;

2003

– opis szlaku turystycznego: *Powstanie Sejneńskie*, w: „Przewodnik po rowerowych szlakach turystycznych Powiatu Sejneńskiego, Sejny 2003, s. 3–5;

2005

– [zbiór apeli poległych:] *Stańcie do apelu*, (współautor pracy zbiorowej), Warszawa 2005, ss. 192;

– artykuł popularno-naukowy: *Szyfrolamacze*, w: „Polityka”, Nr 32 (2516) 13 sierpnia 2005 r., s. 68-70;

– artykuł, *Ogólnopolski Konkurs Historyczny „Losy Żołnierza i Dzieje Oręza Polskiego...”* (w broszurze pod tym samym tytułem), Warszawa 2005, ss. 16;

– konsultant (poprawki i uzupełnienia): *15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego*, Warszawa 2005, Wyd. Ministerstwo Obrony Narodowej, ss. 56;

– konsultant (poprawki i uzupełnienia): *Nadszedł Listopad 1918 roku*, Warszawa 2005, Wyd. Ministerstwo Obrony Narodowej, ss. 48;

– wywiad: *Łowcy tajemnic*, dla „Polska Zbrojna” Nr 21 (435), 22 maja 2005 r., s. 34-35;

– wywiad: *Bolszewik złamany*, dla „Duży Format” „Gazety Wyborczej”, Nr 183 (4886), 8 sierpnia 2005 r., s. 2-6;

– wywiad: *Zwycięstwo wojska i uczonych*, dla „Życie Warszawy” Nr 182/2005, 6-7 sierpnia 2005 r., s. 24;

2006

– wywiad: *Polskie symbole państwowe i wojskowe*, „Fakt” 11 XI 2006 r.;

2007

– artykuł: *Lord Edgar Vincent d’Abernon i jego XVIII decydująca bitwa w dziejach świata*, (wstęp i komentarz), „Wielkie Bitwy Historii”, dodatek do: „Rzeczpospolita”, Warszawa, 11 XI 2007;

– nota na mapie: *Powstanie Sejneńskie 22-28 VIII 1919 r., Suwalszczyzna u progu niepodległości*, w: „Sejny – mapa krajoznawcza 1:100.000, Warszawa 2006;

– nota: *Rajd Rowerowy szlakiem Powstania Sejneńskiego 13-15 VIII 2006 r.*, w: „Kronika Wojska Polskiego 2007;

2010

– posłowie: *Zwycięska Bitwa Warszawska 1920 r.*, w książce: Marcina Wolskiego, *Jedna przegrana bitwa*, Warszawa 2010, s. 405–431 (1,5 arkusza autorskiego);

– rozdział: *Bitwa Warszawska 1920 r.* w pracy zbiorowej pod red. Marka Horodniczego: *11 Polskich Zwycięstw*, Warszawa 2010, s. 9–22, (1 arkusz autorski);

- artykuł: *Geneza i plan bitwy warszawskiej 1920 r.*, w: „Mówią Wieki” 2010, Nr 03/2010, s. 31–37;
- wywiad: *Jak Piłsudski pobił Lenina*, w: „Gazeta Wyborcza”, 14–15 VIII 2010 r.
- wywiad: *Łódzianin, który złamał sowieckie szyfry*, w: „Dziennik Łódzki”, 6 VIII 2010 r.
- wywiad: *Jak por. Kowalewski złamał „Rewolucję”, czyli 90 rocznica bitwy warszawskiej*, w: „Gazeta Pomorska”, 15 VIII 1920 r.;
- wywiad dla Serwisu Internetowego PAP: Wirtualna Polska – 13–15 VIII 2010 r.;

2011

- album: *Józef Piłsudski 1867–1935, burzliwe życie w niespokojnych czasach*, (współautor) Warszawa 2011, ss. 288;
- artykuł: *Wielcy Polacy, którzy zmienili świat – Marian Rejewski (1905–1980), Jerzy Różycki (1909–1942), Henryk Zygański (1908–1978) – ENIGMA*, dodatek w serii – *Wielcy Polacy* – do „Gazety Wyborczej”, 29 VI 2011 r., ss. 16;
- artykuł: *Zanim złamano „ENIGMĘ” ... Rozszyfrowano „REWOLUCJĘ”*, [w:] „Nasze Państwo” Nr 4(62) 2011, s. 66–69.
- artykuł: *Bezkonkurencyjni polscy specjaliści od łamania szyfrów*, [w:] „Kombatant” 2011, Nr 1(241), s. 17–24;
- artykuł: *Radiowywiad – Lustró Piłsudskiego* (strona internetowa Muzeum Historii Polski – www.muzhp.pl), przedruk: w: www.gazeta.com, „Gazeta Polska w Kanadzie”, cz. I 12–14 VIII 2011 r.; cz. II 19–21 VIII 2011 r.;
- artykuł: *Dlaczego bolszewicka Rosja przegrała wojnę z Polską* (strona internetowa Muzeum Historii Polski – www.muzhp.pl), przedruk: www.gazeta.com ;
- artykuł: *Najważniejszy jest wywiad* (strona internetowa Muzeum Historii Polski – www.muzhp.pl), przedruk: www.gazeta.com
- wywiad: *Wojna pokerzystów*, w: „Uważam Rze”, 15 VIII 2011 r.;
- wywiad: *1920 rok – to źródło wolnej Polski, Bolszewizm to kłamstwa, oszustwa, prymitywizm i brutalność – film Jerzego Hoffmana, specjalnie dla czytelników Super Expressu ocenia prof. Grzegorz Nowik*, „Super Express”, 8 X 2011 r. (http://www.se.pl/wydarzenia/opinie/1920-r-to-zrodo-wolnej-polski_208927.html);
- wywiad: *Katyń mógł być w 1920 roku*, w: „Książki. Magazyn Literacki” Nr 9/2011, wrzesień 2011, s. 26–28 (www.rynek-ksiazki.pl „Magazyn Literacki KSIĄŻKI”)

2012

- artykuł: *1920: złamane szyfry. Przyczyny klęski Tuchaczewskiego pod Warszawą*, „Uważam Rze – Historia”, sierpień 2012, Nr 5, s. 38–41 (3/4 ark. autorskiego);
- artykuł: *Wielka kombinacja Józefa Piłsudskiego*, „Gazeta Polska”, 13 sierpnia 2012, (1 ark. autorski);
- wywiad: *Piłsudski był autorem zwycięstwa*, „Dziennik Polski”, Kraków 6 sierpnia 2012;

Prace projektowe

- wystawa *70 lat Harcerstwa Polskiego* w: Muzeum Miasta Stołecznego Warszawy w **1981** r., (współautor scenariusza działów: 1910–1918, 1918–1939 i 1939–1945);
- wystawa *Harcerstwo Warszawskie w 75 lecie*, w: Muzeum Miasta Stołecznego Warszawy w **1985** r. (współautor scenariusza działów: 1910–1918, 1918–1939 i 1939–1945);
- współautor i konsultant historyczny scenariusza filmu dokumentalnego: *Bitwa Niemeńska*, Warszawa **2002**;
- współautor i konsultant historyczny scenariusza filmu dokumentalnego: *Szyfrolamacze*, Warszawa **2005**;

- scenariusz i opis eksponatów wystawy: *Pamiętki po Józefie Piłsudskim. Powrót do Kraju po 65 latach*, zorganizowanej 15 X 2005 r. w dworku „Milusin” w Sulejówku i Muzeum Historycznym Miasta Krakowa przez Fundację Rodziny Józefa Piłsudskiego i Muzeum Wojska Polskiego;
- opracowanie napisów na tablicy nagrobnej Kazimierza Skorupki na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie; tablicy pamiątkowej Szarych Szeregów w Kościele MB Zwycięskiej na Kamionku, Warszawa 2005;
- konsultacje napisów na tablicach pamiątkowych umieszczonych na krzyżach – w miejscach egzekucji i pochówku Powstańców Styczniowych w Sejnach i Wigrańcach (lipiec-sierpień 2006);
- konsultacja naukowa filmu dokumentalno-fabularnego: *Oni szli Szarymi Szeregami* (o Szarych Szeregach), scenariusz i reżyseria Wojciech Malec, dla Fundacji Filmowej Polskiego Państwa Podziemnego, Warszawa 2009;
- scenariusz wystawy plenerowej na skwerze Giedrojcia przy Belwederze (wspólnie z prof. dr hab. Rafałem Chabielskim): *Wolność – Granice – Moce – Szacunek*, w 75-lecie śmierci Józefa Piłsudskiego, od 12 V 2010 r. Warszawa – Wrocław – Kraków – Gdańsk – Bydgoszcz – Szczecin – Olsztyn – Białystok, itd.;
- komisarz i współautor scenariusza wystawy na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie: *Wojna Światów 1920*, (wspólnie z prof. dr hab. Aleksandrą Leinwand, dr Danielem Koresiem, dr Juliuszem Tymem, mgr. Konradem Paduszkiem, mgr. Adamem Kraską Lewalskim, mgr. Wojciechem Markertem) – Warszawa, Krakowskie Przedmieście 15 VIII – 18 IX 2010 r.;
- założenia scenariusza: *Ekspozycji Stałej*: dla Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku;
- konsultacja naukowa filmu dokumentalno-fabularnego: *Człowiek, który zatrzymał Rosję* (o Janie Kowalewskim), scenariusz Beata Hyczko z zespołu „Autograf” dla TVP, Warszawa 2010;
- wybór materiałów i opracowanie fragmentu ekspozycji: *Polsko-niemiecka wojna kryptoanalityczna w XX w.*; dla: Wystawy: *Polska–Niemcy 1000 lat sąsiedztwa*, Berlin 2011;
- konsultacja naukowa scenariusza filmu: *Bitwa warszawska 1920*, scenariusz i reż. Jerzy Hoffman, Warszawa 2011;
- koncepcja i konsultacja urządzenia w Belwederze – Gabinetu Marszałka Józefa Piłsudskiego, Warszawa, marzec-kwiecień 2012;
- koncepcja urządzenia sali chorągwianej w Pałacu Prezydenckim, Warszawa 2013.

Grzegorz Nowik